

PLoSOne – innowacyjne czasopismo elektroniczne

Wojciech M. Wysocki

PLoSOne – innovative electronic journal

W minionej dekadzie elektroniczne czasopisma naukowe przeszły ogromną transformację: z niewielkich, publikujących relatywnie mało wartościowe artykuły, pozbawionych rzeczywistego wpływu na światową naukę biuletynów elektronicznych stały się miejscem, w którym przedstawia się oryginalne wyniki badań prowadzonych przez najlepsze zespoły uczonych. Dziś niektóre czasopisma ukazujące się wyłącznie w Internecie mogą się pochwalić bardzo dużym współczynnikiem wpływu (np. współczynnik wpływu Breast Cancer Research [www.breast-cancer-research.com] – czasopisma ukazującego się wyłącznie w wersji elektronicznej – wynosi 5,33; dla porównania Annals of Oncology, ogólnoonkologiczne czasopismo o wieloletniej historii, posiada współczynnik wpływu wynoszący 5,65) i cieszą się opinią wiarygodnych źródeł aktualnych danych naukowych.

Ciekawy przykład stanowi koncepcyjnie innowacyjne czasopismo ukazujące się w Internecie pod nazwą PLoSOne (www.plosone.org; akronim PLoS pochodzi od słów: „Public Library of Science”). Jest to otwarte, międzynarodowe, recenzowane czasopismo naukowe działające w oparciu o odmienne zasady niż te, według których ukazują się tradycyjne publikacje naukowe. Trzeba zarazem podkreślić, że PLoSOne dochowuje wierności tradycyjnym regułom kontroli jakości publikowanych danych naukowych, dbając o uzyskanie opinii niezależnych recenzentów. Czasopismo PLoSOne posiada międzynarodowy numer ISSN (*International Standard Serial Number*), a także jest indeksowane w wielu bazach danych – między innymi PubMed oraz Scopus i Google Scholar.

PLoSOne publikuje artykuły z wielu dyscyplin naukowych w zakresie biologii i medycyny, pozostawiając autorowi prawo własności do utworu (jest to częsta praktyka elektronicznych czasopism naukowych). Na czym polega odmienność działania PLoSOne? Otóż ocena wartości danego artykułu jest dwuetapowa: w pierwszym etapie kompetentni członkowie rady redakcyjnej i recenzenci oceniają wiarygodność artykułu, jego językową i techniczną poprawność, zastosowanie odpowiednich metod statystycznych i sposobu ich interpretacji, obecność nieujawnionych zapożyczeń z innych źródeł itp. Nie oceniają natomiast ewentualnego nowatorskiego charakteru przedstawionych spostrzeżeń jako

parametru decydującego o publikacji. Artykuł spełniający podstawowe warunki określone przez redakcję zostaje umieszczony w publicznie dostępnym serwisie. Należy podkreślić, że ryczałtowe koszty publikacji ponoszą autorzy artykułu, aczkolwiek istnieje wiele możliwości zwolnienia z opłaty. Co istotne, sprawy dotyczące płatności toczą się niezależnie od działań redakcji i recenzentów, a cała procedura finansowa rozpoczyna się dopiero po zakwalifikowaniu artykułu do umieszczenia w serwisie, aby gotowość autorów do uiszczenia opłaty nie wpływała na decyzję redakcji. Drugi etap oceny artykułu obejmuje okres po udostępnieniu go w serwisie PLoSOne, kiedy rolę recenzentów pełnią czytelnicy, wyposażeni w paletę odpowiednich narzędzi, omówionych dalej.

PLoSOne zarejestrowanym użytkownikom oferuje wiele narzędzi umożliwiających ocenę artykułów za pomocą przejrzystego systemu punktowego, komentowanie całych artykułów („Comments”) oraz umieszczenie notatek odnoszących się do wskazanych fragmentów („Notes”; Ryc. 1), dyskusję z autorami oraz z innymi czytelnikami itp. Bardzo wymowną miarą zainteresowania

The screenshot shows the PLoSOne interface for a research article. At the top, there's a navigation bar with 'PLOS MEDICINE' and a search bar. The article title is 'Differences in Management of Older Women Influence Breast Cancer Survival: Results from a Population-Based Database in Sweden'. The authors listed are Sonja Eaker, Paul W. Dickman, Leif Bergkvist, and Lars Holmberg. The abstract is partially visible, starting with 'Several recent diagnostic...'. There are several interactive elements: a 'Jump to' menu with options like Abstract, Introduction, Results, Discussion, etc.; a 'Add a note, highlight some text, hide rating' box; a 'Metrics' sidebar showing 'Total Article Views: 4534'; and a 'Related Content' sidebar with 'Related PLoS Articles' and 'Related Articles on the Web'. The page also includes a 'Share this Article' section at the bottom.

Ryc. 1. Artykuł z części medycznej serwisu PLoSOne (PloSMedicine) – widoczne aktywne pole notatki oraz liczne odnośniki do różnych danych bibliometrycznych

danym artykułem jest liczba użytkowników, którzy go przeczytali – jeśli jest ich wielu, a zainteresowanie utrzymuje mimo upływu czasu od chwili ukazania się artykułu, to jest to jednoznaczne pozytywne potwierdzenie wagi omawianego problemu (Ryc. 2). Twórcy PLoSOne utrzymują, że systemy mierzące zainteresowanie artykułem są zabezpieczone przez wpływem automatycznych odwołań do poszczególnych artykułów generowanych przez niektóre serwisy indeksujące zawartość Internetu. Ponadto PLoSOne udostępnia użytkownikom informacje na temat liczby cytowań danego artykułu (korzystając z danych gromadzonych przez serwisy PubMedCentral, Scopus i CrossRef; Ryc. 1). Interesujący artykuł można wydrukować lub zapisać na dysku, korzystając ze standardowego formatu .pdf, albo z uniwersalnego formatu .xml.

Nowe artykuły ukazują się codziennie; można je przeglądać według daty publikacji albo tematyki, której dotyczą. Dodatkowo czasopismo posiada działy, w których ukazują się artykuły dotyczące poszczególnych zagadnień – np. biologia roślin, biologia zwierząt, medycyna itp. Dodatkowo PLoSOne posiada kilkanaście różnych stron startowych, odrębną dla każdej z głównych dyscyplin reprezentowanych w czasopiśmie. Pod adresem www.plosmedicine.org (Ryc. 1) można dostać się do medycznej części serwisu (dostęp do tych samych artykułów jest możliwe także z poziomu podstawowej strony głównej, jednak na stronie PLoS Medicine znajdują się wyłącznie artykuły medyczne oraz informacje agencyjne dotyczące tej dziedziny wiedzy, a także adekwatne wiadomości oraz artykuły redakcyjne).

Dostęp do treści wszystkich artykułów i części podstawowych narzędzi nie jest w żaden sposób ograniczony i jest bezpłatny. Jednak większość najbardziej interesują-

The rs10993994 Risk Allele for Prostate Cancer Results in Clinically Relevant Changes in Microsminoprotein-Beta Expression in Tissue and Urine

Article Metrics Related Content Comments: 0

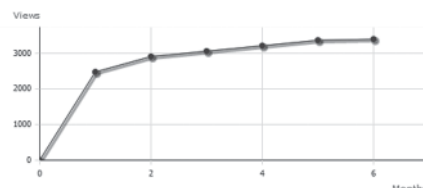
Article Usage

Total Article Views: **3393** from Oct 13, 2010 (publication date) - Mar 6, 2011*

Breakdown by View Type

HTML Page Views: **2738**
PDF Downloads: **641**
XML Downloads: **14**

Cumulative Views from Oct 13, 2010 (publication date) - Mar 6, 2011*

*Data refer to views from the PLoS ONE Web site only.

*Although we update our data on a daily basis (not in real time), there may be a 48-hour delay before the most recent numbers are available.

Ryc. 2. Wykres ilustrujący liczbę odswołań do artykułu z czasopisma PLoSOne w funkcji czasu

cych czytelników opcji staje się aktywna dopiero po przeprowadzeniu – bezpłatnej i niewymagającej podawania „wrażliwych” danych osobowych – rejestracji w serwisie (służy do tego widoczny w górnej części ekranu odsyłacz „Create an account”).

Dr med. Wojciech M. Wysocki

Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie
Oddział w Krakowie
ul. Garncarska 11, 31-115 Kraków
e-mail: z5wysock@cyf-kr.edu.pl